

Poročilo

V. URBANI FORUM

Potenciali in razvojne prioritete mest:
Celostno upravljanje in trajnostne rešitve

1. Celje
2. Koper
3. Kranj
4. Ljubljana
5. Maribor
6. Murska Sobota
7. Nova Gorica
8. Novo mesto
9. Ptuj
10. Slovenj Gradec
11. Velenje

LESTO

www.urbani-forum.org

Sreda / 24. april 2019

Ljubljana / Kristalna palača, BTC City

KAZALO

2	Program
3	Otvoritev
6	Predstavitev okvira in primeri dobrih praks
10	Okrogla miza županov mestnih občin in odprta razprava z udeleženci
16	Urbana agenda EU in urbani razvoj v prihodnje
18	Zaključki

PROGRAM

9.00 - 9.30 OTVORITEV IN UVODNI NAGOVORI

Simon Zajc, minister za okolje in prostor
mag. Damjan Kralj, član uprave BTC d.d.
dr. Aleksander Jevšek, župan MO Murska Sobota, predstavnik ZMOS
Rok Vodnik, član uprave Petrol d.d.

9.30 - 10.40 PREDSTAVITEV OKVIRA IN PRIMERI DOBRIH PRAKS

Urbana agenda EU in urbani razvoj v prihodnje

Barbara Radovan, generalna direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor

Instrumenti usklajevanja za uspešno celostno upravljanje mest

mag. Miran Gajšek, predsednik Odbora za urejanje prostora in varstva okolja ZMOS, MO Ljubljana

Projekt za izgradnjo brezogljične mobilnosti varnostnega in civilnega sektorja in priložnosti za mesta

Robert Šipeč, polkovnik, Ministrstvo za obrambo

Trajnostno urejanje prostora

dr. Maja Simoneti, IPoP - Inštitut za politike prostora

Upravljanje z vodnim krogom

dr. Daniel Kozelj in Tatjana Zajc, Energetske in okoljske rešitve v javnem in komercialnem sektorju, Petrol d.d.

BTC City kot vzorčni model pametnega in trajnostnega mesta

mag. Mark Kalin, vodja inovacijske pisarne in novih tehnologij, BTC d.d.

Obnovljivi viri energije za segrevanje in hlajenje zgradb - primer vrtca Poljčane

Danijel Muršič, direktor, Menerga d.o.o. Maribor

11.00 - 12.30 OKROGLA MIZA ŽUPANOV MESTNIH OBČIN IN ODPRTA RAZPRAVA Z UDELEŽENCI

Uvod: **Aleš Prijon**, državni sekretar za področje prostora, Ministrstvo za okolje in prostor

Moderator dogodka: **Blaž Golob**, GFS Inštitut

Aleš Bržan, župan MO Koper, **Breda Arnšek**, podžupanja MO Celje, **Robert Nograšek**, podžupan MO Kranj, **Dejan Crnek**, podžupan MO Ljubljana, **dr. Samo Peter Medved**, podžupan MO Maribor, **mag. Elena Zavadlav Ušaj**, podžupanja MO Nova Gorica, **dr. Peter Pungartnik**, podžupan MO Slovenj Gradec, **Peter Dermol**, podžupan MO Velenje

12.30 - 12.40 ZAKLJUČEK: Ključna sporočila

OTVORITEV

Mag. Damjan Kralj, član uprave BTC d.d.

V Kristalni palači BTC v Ljubljani je 24. aprila 2019 potekal peti Urbani Forum z naslovom *»Potenciali in razvojne prioritete mest: Celostno upravljanje in trajnostne rešitve«*, ki sta ga skupno organizirala Ministrstvo za okolje in prostor (MOP) in Združenje mestnih občin Slovenije (ZMOS).

Urbani forum že vrsto let povezuje župane, podžupane in predstavnike mestnih in drugih občin, ministrstev in upravnih enot, regionalnih razvojnih centrov, gospodarstva, javnih agencij in javnih podjetij, društev in zavodov, združenj, strokovnjake povezanih strokovnih področij, nevladne organizacije, akademske kroge ter širšo javnost in medije. Tokrat peti po vrsti Urbani forum, z več kot 130 udeleženci, ponovno dokazuje, da so naša mesta proaktivna. Udeleženci so nam povedali veliko o razvoju mestne infrastrukture in logistike, izpostavili razvoj krožnega gospodarstva in predvsem poudarili odgovorno ravnanje z odpadki ter uvajanje novih tehnologij in pametnih rešitev. Predstavniki mest in udeleženci Urbanega foruma so si izmenjali izkušnje in znanja dobrih praks mest kot podjetij.

Udeleženci Urbanega Forumu 2019

Uvodoma je predstavnik GFS Instituta, Blaž Golob, nagovoril zbrane udeležence ter se zahvalil BTC d.d. in Petrol d.d. za pomoč pri organizaciji dogodka. Posebej je pozdravil Ministra za okolje in prostor, Simona Zajca.

Minister Simon Zajc je v svojem pozdravnem nagovoru opozoril, da kar 70-80% CO₂ izpustov prihaja iz mest, ki porabijo kar dve tretjini celotnih potreb po energiji. Minister je pozval k sodelovanju in povezovanju za učinkovit odziv današnjim izzivom in prilagajanje gospodarstva in družbe bolj krožnim oblikam gospodarjenja. Ob tem je poudaril pomen izmenjave znanja in dobrih praks, težnjo po vzpostavitvi bolj stimulativnih pogojev, ki jih lahko zagotavlja država, in povezovanju politik pri pripravi ukrepov. Vsem prisotnim se je še zahvalil za pripravljenost in sodelovanje.

V uvodnem nagovoru je član uprave BTC d.d., mag. Damjan Kralj, poudaril, da je BTC napredna in odprta družba, ki stopa po poti inovacij in pametne infrastrukture, ter vzpostavlja pogoje za delitveno ekonomijo, t.i. car sharing, uporabo električnih skirojev in pozelenitev mesta v malem. Opisal je več naprednih rešitev, ki jih BTC že uporablja z namenom zmanjšanja porabe električne energije in napetosti, ter kriterije za doseganje samozadostnosti. Naznanil je, da je prihajajoča sodobna mobilnost prioriteta, njene rešitve pa bodo testirali v živem okolju BTC City.

Zbrane je v imenu ZMOZ nagovoril dr. Aleksander Jevšek, župan Murske Sobote, ki je spregovoril o novih projektih, sofinanciranih s strani države in novi finančni perspektivi. Dotaknil se je tudi tehnološkega napredka, pozornost preusmeril k pametni kanalizaciji in razsvetlitvi Pomurja, hkrati pa izrazil skrb nad gospodarsko neuravnoteženostjo razvoja. Opozoril je na regionalno vlogo mestnih občin, hkrati pa na centraliziranost državnega aparata in potrebo po decentralizaciji, kot načinu doseganja skladnega razvoja, ter širitvi po različnih regijah, kar so prisotni pospremili z močnim odobravanjem.

Dr. Aleksander Jevšek, Mestna občina Murska Sobota

»Vprašajmo se, kako danes deluje naša logistika? Nekateri odidejo od doma ob 6. uri zjutraj in se vseeno na poti v prestolnico znajdejo v prometnem zamašku. Vse pomembne ustanove imamo v Ljubljani. Potreben je uravnotežen razvoj. Širiti moramo urade izven Ljubljane. Zakaj ne bi bilo eno ministrstvo v Murski Soboti, drugo v Novi Gorici in tretje na Ptuj? Prepričan sem, da lahko logistične težave rešimo že samo s primerno decentralizacijo.«

Dr. Aleksander Jevšek, župan, Mestna občina Murska Sobota

Uvodni govornik je bil tudi član uprave Petrol d.d., Rok Vodnik, ki je povedal, da se Petrol kot vodilni ponudnik energijskih rešitev v centralni in jugovzhodni Evropi, danes ukvarja z javno razsvetljavo, daljinskim vodenjem energije in vodo.

»Prekomerna poraba vode, elektrike in kemikalij povzročajo neposredno ekonomsko škodo, zaradi česar so potrebne inovativne rešitve. Rešitve, ki jih lahko implementiramo v mestnih informacijskih platformah. Z rešitvami, kot je TANGO, lahko upravljamo vodovodne sisteme.«

Rok Vodnik, član uprave Petrol d.d.

Rok Vodnik, član uprave Petrol d.d.

Predstavitev okvira in primeri dobrih praks

Barbara Radovan, generalna direktorica, Direktorat za prostor, graditev in stanovanja, Ministrstvo za okolje in prostor

Več o Urbani agendi EU in urbanem razvoju v prihodnje je spregovorila generalna direktorica Direktorata za prostor, graditev in stanovanja z Ministrstva za okolje in prostor, Barbara Radovan. Podrobno je opisala finančno perspektivo 2014-2020 s področja urbanega razvoja, sredstva, ki so namenjena mestom, ter vključenost mest v procese priprave urbanih politik. Urbana agenda se izvaja preko tematskih partnerstev, ki se sklepajo na horizontalni in na vertikalni ravni. V partnerstvih država in mesta lahko izpostavijo pomembna področja razvoja mest, kjer so potrebni ukrepi na ravni EU ali države. Opisala je nabor sredstev in pomen teritorialnega dialoga, ki ga MOP vzpostavlja z mesti. Predstavila je pogled ministrstva v prihodnost s posodobitvijo ukrepov za spodbujanje urbanega razvoja. Poudarila je še pomen omrežja malih in srednje velikih mest za uravnotežen in trajnostni razvoj.

Mag. Miran Gajšek, Mestna občina Ljubljana

Primer dobre prakse v mestu Ljubljana je predstavil predsednik Odbora za urejanje prostora in varstva okolja ZMOS, vodja Oddelka za urejanje prostora v mestni občini Ljubljana, mag. Miran Gajšek. Predstavil je potrebe po digitalizaciji mest, instrumente usklajevanja, prioritete naloge odbora za urejanje prostora in aktualno razpravo o avtocestnem obroču Ljubljane. Kot zanimivost je navedel urejanje plovbe po Ljubljanici.

Polkovnik Robert Šípec, Ministrstvo za obrambo RS

Dr. Maja Simoneti, Inštitut za politike prostora (IPoP)

Dr. Daniel Kozel, Petrol d.d.

V nadaljevanju je sledila predstavitev mreže vozlišč vzdržljivega zagotavljanja energije iz obnovljivih virov v podporo obrambnemu in varnostnemu sektorju. Polkovnik Robert Šípec z Ministrstva za obrambo je opisal projekt RESHUB, ki ga na predlog Slovenije razvijajo tudi v okviru Evropske obrambne agencije (EDA) in širši projekt ECUBESa: "Koridor brezogljične mobilnosti Slovenije", na katerem RESHUB gradi in ki zajema tudi civilni sektor. Zasnova projektov obsega izgradnjo mreže energetske samozadostnih vozlišč, ki temeljijo na obnovljivih virih energije, shranjevanju energije v vodik, soproizvodnji električne energije in toplote, postavitvi električnih in vodikovih polnilnic, uvajanju in uporabi električne mobilnosti, podpori javnim energetskim omrežjem, ki je namenjeno podpori tako obrambnega sektorja, kot civilnemu sektorju, predvsem v primeru naravnih in drugih nesreč. Polkovnik je navedel porast uporabe električnih vozil, izkušnje slovenske vojske pri uporabi vodikovih tehnologij in opisal delo posvetovalnega foruma za trajnostno energijo za obrambni in varnostni sektor. Predstavljeni koncept je inovativen in omogoča, da vojska postane samozadostna, hkrati pa lahko mestu nudi pomoč pri zanesljivejši oskrbi z dopolnilno oskrbo energije ter s shranjevanjem rezerv nudi tudi možnosti napajanja kritične infrastrukture v primeru naravnih in drugih nesreč.

Kako uravnotežena je lahko shema za celovito urejanje prostorov, kakšne so sheme nove organizacijske oblike in ne zgolj nove sintagme, je predstavila dr. Maja Simoneti z Inštituta za politike prostora. Poudarila je združevanje za skupne cilje, ki prinašajo skupne koristi, kot npr. izgradnja učinkovitih stanovanj, prometne ureditve in urejanje vodotokov. Izpostavila je pomen dialoga za vplejavo novih rešitev v prostoru.

O upravljanju z vodnim krogom je spregovoril tudi dr. Daniel Kozelj iz družbe Petrol. Skupina Petrol izvaja celovite rešitve za mesta, na področjih energija, infrastruktura, stavbe, vodni krog in mobilnost, in so jih že uvedli v 80 mest v širši regiji. Družba Petrol vlaga v vzdrževanje in preprečevanje vodnih izgub ter izgradnjo, vzdrževanje in nadzor vodovodnega sistema. Kazalniki uspešnosti so mnoga partnerstva in zagotavljanje prihrankov vode ter čiščenje odpadnih voda.

»Vodovodni sistem, podprt s celovitimi storitvami DISNet-WS, učinkoviteje upravlja z neobračunanimi količinami vode ter nadzoruje vodne izgube.«

Dr. Daniel Kozel, Petrol d.d.

O družbi BTC kot "Blockchain City, Bitcoin City" je z zanimanjem povedal mag. Mark Kalin, vodja inovacijske pisarne in novih tehnologij. BTC je z inovativnim in vizionarskim vodstvom mesto, z več kot 21 mio obiskovalcev letno, ki ponuja več kot 3.000 trgovskih mest, ima 8.500 brezplačnih parkirnih mest, obišče ga 12,5 mio vozil letno. BTC City je tako eno največjih poslovnih, nakupovalnih, rekreativno-zabavišnih, kulturnih in inovativnih središč v Evropi. Omenil je vrste inovativnih rešitev in izpostavil primer uporabe avtonomnega električnega vozila. Poleg investiranja v zeleno površje družba spodbuja in finančno podpira športne podvige in kulturno udejstvovanje. Izpostavil je še pomembnost podatkov in plačevanje s kripto valutami.

»Zavedamo se, da bo poslovanje v prihodnosti konkurenčno le v primeru uporabe tehnologij umetne inteligence in verižnih blokov. V letu 2020 lahko pričakujemo novosti glede uporabe 5G omrežja in zagon Smart City Platforme. Ob vsem ne prezrimo še skrbi za okolje, vse deležnike aktivno spodbujamo k zelenim investicijam in sodelovanju pri vzpostavitvi ECO Indeksa.«

Mag. Mark Kalin, BTC d.d.

Primere dobrih praks je zaključil direktor Menerga d.o.o., Danijel Muršič, ki je izpostavil segrevanje in hlajenje ter vzpostavitev pogojev za samooskrbo stavb. Primarno je potrebno poskrbeti za zmanjšanje porabe, nato pa ustrezno uravnavanje klimatskih pogojev in vpeljavo obnovljivih virov energije. Ob tem je poudaril, da so rešitve izjemno učinkovite in ustvarjajo stanje, v katerem je kompenzacija s pomočjo zunanjih energentov odvečna. Zaključil je s smernicami in zbranim povedal, da je za uspeh ključen premišljen koncept, kateremu sledijo naloge, izvedba projekta pa nato lahko pripelje do trajnostne zgradbe.

Danijel Muršič, Menerga d.o.o.

Blaž Golob, direktor, GFS Inštitut, Dejan Crnek, podžupan, Mestna občina Ljubljana, Jože Mermal, predsednik uprave, BTC d.d.

Jože Mermal, BTC d.d., v živahnem pogovoru s podžupani mest.

Okrogla miza

županov mestnih občin in odprta razprava z udeleženci

Breda Arnšek, podžupanja, Mestna občina Celje, Aleš Bržan, župan, Mestna občina Koper, Robert Nograšek, podžupan, Mestna občina Kranj, Dejan Crnek, podžupan, Mestna občina Ljubljane, dr. Samo Peter Medved, podžupan, Mestna občina Maribor, Elena Zavadlav Ušaj, podžupanja, Mestna občina Nova Gorica, dr. Peter Pungartnik, podžupan, Mestna občina Slovenj Gradec, Peter Dermolj, podžupan, Mestna občina Velenje

Okrogle mize županov slovenskih mestnih občin so se udeležili župan Mestne občine Koper Aleš Bržan in podžupani oziroma podžupanje iz Celja Breda Arnšek, Kranja Robert Nograšek, Ljubljane Dejan Crnek, Maribora dr. Samo Peter Medved, Nove Gorice mag. Elena Zavadlav Ušaj, Slovenj Gradca dr. Peter Pungartnik in Velenja Peter Dermol.

Zbrane župane in podžupane mest je nagovoril Aleš Prijon, državni sekretar za področje prostora, Ministrstvo za okolje in prostor, ki je predstavil potrebo po zagotavljanju stanovanj in urejanju stanovanjske politike ter omenil združevanje mladih v stanovanjske zadruge. Opredelil se je do ničelne neto pozidave zemljišč ter vlaganja v energetske učinkovite procese in v potresno odporno prenovu stavb. Poudaril je pomen prioritet mest za prihodnje razvojne politike ter pozval udeležence okrogle mize, da povedo kje so težave in kaj so mestne občine uspele do sedaj izboljšati.

Aleš Prijon, državni sekretar, Ministrstvo za okolje in prostor

Moderator okrogle mize, Blaž Golob, je navedel, da je forum posvečen priložnostim, ki jih nudi celostno upravljanje za uvajanje trajnostnih in krožnih modelov delovanja mesta, zapiranja snovnih tokov v mestih, uporabo novih tehnologij, ter razpravi o potrebnih pogojih in možnih rešitvah za izboljšanje mestnega okolja in prostora. Mesta so namreč tista, ki na terenu izvajajo politike preko konkretnih projektov in se hkrati soočajo tudi z izzivi staranja prebivalstva, onesnaževanja, upravljanja vodnih virov, upravljanja z odpadki, posledicami podnebnih sprememb, digitalizacije in drugih trendov. Zato je prav, da iščemo rešitve v skupnem dialogu med različnimi deležniki.

Breda Arnšek, podžupanja, Mestna občina Celje

Udeleženci so navajali uspehe v preteklosti in izzive v prihodnje. Občinstvu so predstavili vizijo in izpostavili nekaj najbolj ključnih projektov.

S povzetkom zadnjih podvigov mesta je pričela Breda Arnšek, podžupanja Celja. Med drugim se ukvarjajo z možnostjo zaprtja širšega mestnega jedra za promet ob državni cesti. Zavedajo se, da sami ne zmorejo rešiti sanacije degradiranega območja stare Cinkarne, ob tem pa ostajajo odprti in iščejo nove rešitve za izzive.

»V Celju imamo Kolesce, 17 postaj in 100 električnih koles za izposajo. Hkrati smo naredili 7 postaj za mestni potniški promet in 5 linij, po katerih vozijo avtobusi na zemeljski plin. Tudi na občini smo se obarvali zeleno, imamo namreč dve električni vozili in več koles. V prihodnje želimo zapreti mestno jedro in narediti še več kolesarskih poti.«

Breda Arnšek, podžupanja, Mestna občina Celje

Župan Kopra, Aleš Bržan, je izpostavil, da mestna občina nosi ogromno neizkoriščenega potenciala saj je vodnata in vedno obsijana s soncem, kar bi lahko mestu omogočilo vzpostavljanje pogojev samozadostnosti. Ob dejavnostih mesta je izpostavil še pomen povezave med podeželskim zaledjem in urbanim centrom.

Aleš Bržan, župan, Mestna občina Koper

»Moja prva naloga je ustrezno pripraviti mestno infrastrukturo ter prebivalstvo za prihodnost. Tudi v Kopru bomo v kratkem vzpostavili javni sistem izposoje e-koles, strokovne službe pa se temeljito pripravljajo na sprejem občinskega prostorskega načrta, ki bo zarisal smernice prihodnjega urbanega razvoja.«

Aleš Bržan, župan, Mestna občina Koper

Podžupan Kranja, Robert Nograšek, je napovedal nadaljevanja izvajanja načrtanih projektov. Njihovi prioriteti sta bili do sedaj popravilo starejše infrastrukture in vzpostavljanje sistema KRskOLESOM, ki šteje že 25 postaj za običajna in električna kolesa. Hkrati v mestu načrtujejo obširne investicije v kolesarsko infrastrukturo. Na temo krožnega gospodarstva je omenil pomembno vlogo, ki jo igra Fundacija Vincenca Drakslerja, ter možnost ponovne uporabe ali obnove starih stvari, ki jo spodbuja Mestna občina Kranj.

Podžupan mesta Ljubljana, Dejan Crnek, je nadaljeval pogovor in spregovoril o urbanizmu Ljubljane, ki je pod okriljem prof. Janeza Koželja omogočil sistemske spremembe ter primerno ureditev mestnega jedra in okolice.

»Podžupan prof. Janez Koželj in načelnik urbanizma mag. Miran Gajšek sta predlagala izjemno idejo. Njun pogled na Ljubljano je resnično edinstven in omogoča, da se v centru počutimo kot doma, v dnevi sobi. Okolica mestnega jedra pa je v tem primeru igrišče. Ljubljana je prvo glavno mesto v Evropi, ki se je zavezalo k izvedbi programa za ničelno stopnjo odpadkov ("Zero waste"). Potrebno je razmišljati tudi o izgradnji sežigalnice. Trenutno namreč odpadke prevažamo v sežigalnice izven Slovenije, ob tem pa zaradi dodatnih CO₂ izpustov za seboj puščamo precej močan ogljični odtis, kar je nesprijemljiva in trajnostno ne najboljša rešitev.«

Dejan Crnek, podžupan, Mestna občina Ljubljana

»Kljub temu, da občina deluje odlično, ostajajo nekateri izzivi. V preteklosti se je zaradi pomanjkanja primerne urbanističnega plana pretiravalo z izgradnjo trgovskih centrov na obrobju, ostaja pa veliko manjših nepozidanih stavbnih zemljišč, ki niso primerna za večje investicije. Več pozornosti bo tako namenjeno urbanizmu in izkoriščanju notranjega potenciala mesta.«

Robert Nograšek, podžupan, mestna občina Kranj

Dejan Crnek, podžupan, Mestna občina Ljubljana

Moderator okrogle mize, Blaž Golob, v pogovoru z župani in podžupani.

Podžupan Maribora, dr. Peter Samo Medved, je sledenjega opisal kot mesto priložnosti in povedal, da je v mestu prisotnih mnogo investorjev in turistov.

»Velik potencial ima reka Drava ter mestna plaža na bregovih reke. Mestno jedro se zapira za promet in postaja prijazno do obiskovalcev. Nameravamo zgraditi več mostov in obnoviti velik del mestnega središča, tudi s pomočjo evropskih sredstev za trajnostni urbani razvoj iz mehanizma CTN.«

dr. Peter Samo Medved, podžupan,
Mestna občina Maribor

dr. Peter Samo Medved, podžupan, Mestna občina Maribor

Podžupanja mesta Nova Gorica, mag. Elena Zavadlav Ušaj, je uvodoma povedala, da se prebivalstvo premika proti meji in da je zaradi različnih razlogov potrebna prenova mesta. Prebivalstvo se stara, stanovanja v blokih pa so pogosto brez dvigal. Razmišljajo o uvedbi sistema "parkiraj in se pelji" (P+R, "park&ride") in mreži kolesarskih poti v mestu z zaledjem. Priložnost vidijo tudi v razvoju kulture in ustvarjanju zelenega središča med obema Goricama.

»Za Novo Gorico je pomembno tudi podeželje, kjer ljudje že izkoriščajo turistične priložnosti. Možnosti za razvoj celovite turistične mreže, ki bi povezovala obstoječo infrastrukturo, znamenitosti ter dolino reke Soče so ogromne.«

Mag. Elena Zavadlav Ušaj, podžupanja,
Mesta občina Nova Gorica

Mag. Elena Zavadlav Ušaj, podžupanja, Mestna občina Nova Gorica

Mestno občino Slovenj Gradec je predstavil podžupan, dr. Peter Pungartnik, ki je govoril o strategiji na področju pametne varnosti, cestnega prometa, izgradnji 10 km dolge kolesarske poti in zgodovinski vrednosti mesta. Izpostavil je tudi izgradnjo novega bloka neprofitnih stanovanj Polje in center urbanih športov na degradiranem območju v mestu, ki bosta sofinancirana tudi iz mehanizma CTN.

»Razmišljamo o digitalizaciji in širokopasovnem omrežju. Številni projekti, ki so se pripravljali dalj časa, vstopajo v fazo izvedbe. V bližnji prihodnosti načrtujemo novo ureditev Glavnega trga, ki bo postal območje za pešce.«

dr. Peter Pungartnik, podžupan, Mestna občina Slovenj Gradec

S predstavitvami mest je zaključil podžupan mestne občine Velenje, Peter Dermol, ki je tudi poudaril možnost uporabe brezplačnih koles, kot pomemben ukrep trajnostne mobilnosti pa je omenil brezplačni mestni potniški promet. S temi in drugimi ukrepi, kot je zmanjšanje števila individualnih kurišč ter sistem daljinskega ogrevanja, so v preteklih letih naredili izjemne korake za izboljšanje kvalitete zraka v mestu. Danes se Velenje spogleduje tudi s turističnim razvojem. Kot ključno za razvoj je izpostavil izgradnjo tretje razvojne osi. Mehanizem CTN je označil kot pomembno razvojno priložnost. Velenje in duga mesta so mehanizem CTN odlično uporabile. V Velenju se bo uredilo še območje ob Velenjskem jezeru, pri čemer si želijo več razumevanja pri reševanju statusa kopalnih voda. Hkrati je podžupan izpostavil pomen energetskega sektorja v Šaleški dolini in možne rešitve ter tehnološke povezave, kot je modernizacija potniškega prometa z uporabo vodika iz termoelektrarne.

»Spomnite se, da smo še 30 let nazaj z avtomobila, ki smo ga pustili na parkirišču, brisali saje. Danes tega ni več. Danes TE Šoštanj proizvaja vodik, ki ga že uporabljamo v transportne namen. Velenje je namreč pričelo z modernizacijo potniškega prometa.«

Peter Dermol, podžupan, Mestna občina Velenje

Peter Dermol, podžupan, Mestna občina Velenje

Sodelovanje udeležencev foruma in pozorno spremljanje razprave z župani in podžupani.

Sodelovanje udeležencev foruma in pozorno spremljanje razprave z župani in podžupani.

Sogovorniki so si bili enotni, da prihodnost prinaša mnogo izzivov in da še nimajo vseh pomembnih odgovorov na vprašanja. Strinjali so se, da je potrebno iskati celovite rešitve in se povezovati. Izpostavili so predvsem, da se mesta posvečajo trajnostni mobilnosti, upravljanju z viri, komunalni infrastrukturi in med drugim tudi izvajanju politike na področju ravnanja z odpadki.

Urbana agenda EU

in urbani razvoj v prihodnje

Barbara Radovan, Ministrstvo za okolje in prostor

Pomen in vloga mest

EU in urbani razvoj

»»» 2007

Teritorialna agenda EU

Leipziška listina o trajnostnih evropskih mestih

2014 »»»

Urbana agenda EU

Urbani razvoj v EKP2014-20

Urbana agenda EU

Boljša zakonodaja

Kako izboljšati zakonodajo EU, da bo bolje odražala potrebe in odgovornosti mest?

Boljše financiranje

Kako zagotoviti mestom boljša dostop in uporabo evropskih sredstev?

Boljše znanje

Kako izboljšati bazo znanj o mestih in spodbuditi izmenjavo najboljših praks in sodelovanje med mesti?

Futurium <https://ec.europa.eu/futurium/en/urban-agenda>

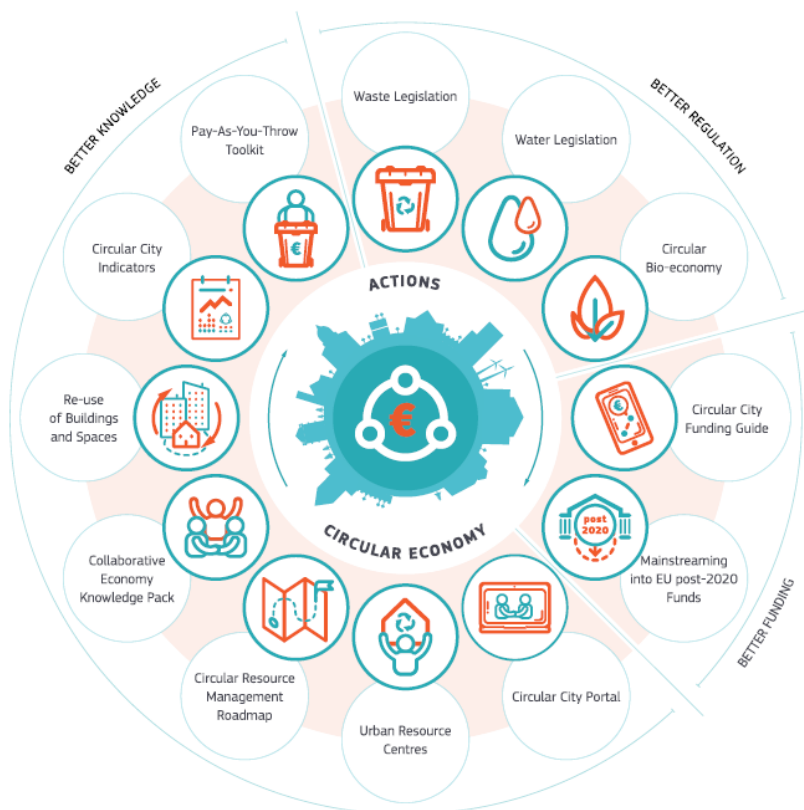
- vključevanje migrantov in beguncev
- kakovost zraka
- revščina v mestih
- stanovanja
- krožno gospodarstvo
- delovna mesta in veščine v lokalnem gospodarstvu
- urbana mobilnost
- digitalna tranzicija
- prilagajanje podnebnim spremembam
- energetska tranzicija
- trajnostna raba prostora in sonaravne rešitve
- inovativna in odgovorna javna naročila
- varnost na javnih prostorih
- kultura in kulturna dediščina

Pomen teritorialnega dialoga

Slovenski partnerji v partnerstvih Urbane agende EU:

- **stanovanja** (MOP in Stanovanjski sklad RS);
- **digitalna tranzicija** (Skupnost občin Slovenije s podporo Ministrstva za javno upravo);
- **urbana mobilnost** (Ministrstvo za infrastrukturo in RRA Ljubljanske urbane regije);
- **krožno gospodarstvo** (Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo ter MOP in Maribor);
- **trajnostna raba prostora in sonaravne rešitve** (MOP);
- **kultura in kulturna dediščina** (RRA Ljubljanske urbane regije v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo in Mestno občino Slovenj Gradec).

Partnerstvo za krožno gospodarstvo

Prihodnje finančno obdobje EU

- Za urbani razvoj: **6% sredstev na nacionalni ravni** iz Evropskih strukturnih in investicijskih skladov, preko mehanizma celovitih teritorialnih naložb (CTN).
- **Evropske pobude za mesta** (danes pobuda UIA in Mreža za urbani razvoj)
- Program **URBACT**.

Skupno za urbani razvoj v celotni EU ~ 500 milijonov EUR.

Pogled v prihodnosti

- Izzivi mest leta 2030 in kasneje
- Sprejem posodobljene Leipziške listine v letu 2020
- Mreža malih in srednjih velikih mest
 - » za uravnotežen in trajnostni razvoj Evrope
 - » za Evropo bliže državljanom

ZAKLJUČKI

Župan in podžupani mest, z govorniki in organizatorji V. Urbanega foruma.

Urbani forumi so namenjeni dialogu med mesti, državo, gospodarstvom in stroko ter vzpostavljanju pomena in vloge mest in mestnih občin pri razvoju države, spodbujanju novih priložnosti mest za zeleno rast, nova znanja in inovativen pristop. Rdeča nit Urbanega foruma 2019 je bila osvetliti potencialne in razvojne prioritete mest, glede celostnega upravljanja in trajnostnih rešitev.

Udeleženci so imeli priložnost za izmenjavo izkušenj in dobrih praks. Na okrogli mizi županov in podžupanov slovenskih mest je bilo izpostavljeno večje sodelovanje med mestnimi občinami in vlado. Glavne zaključke lahko strnemo v naslednje:

- I. **Za celostno upravljanje je potrebno dobro sodelovanje med različnimi sektorji in različnimi ravni oblasti. Lokalna in državna raven morata ohranjati konstruktivni dialog in delovati usklajeno, da lahko celovit pristop privede do trajnostnih rešitev.**
- II. **Dobro sodelovanje in dialog bo nujen tudi pri pripravah na naslednjo finančno perspektivo in nastavkih bodoče evropske kohezijske politike. Mestne občine se na to že temeljito pripravljajo in pričakujejo pravočasno vključenost v pogajanja in programiranje kohezije. Vključenost lokalnih skupnosti v te procese je nujna, da se pravilno prepoznajo potrebe in izzivi, ki se jih lahko rešuje z evropskimi sredstvi, posledično pa zagotovi učinkovito črpanje sredstev.**
- III. **Kot primer dobre prakse je bil izpostavljen mehanizem celostnih teritorialnih naložb (CTN), kjer je ravno večja vključenost mestnih občin v pripravo in izvajanje mehanizma omogočila njegov uspeh. Z nekaterimi popravki, ki bodo omogočili še večjo učinkovitost mehanizma, predvsem pa lažjo izvedbo celovitih projektov, je potrebno mehanizem CTN za trajnostni urbani razvoj ohraniti tudi v obdobju 2021-2027.**

Celovite rešitve

PETROL

Energija za življenje

Petrol ima kot največje energetske podjetje v Jugovzhodni Evropi jasno vizijo o prihodnji nizkoogljični družbi. Z več kot 70 leti izkušenj na področju naftne dejavnosti se spreminjamo v podjetje, ki s svojim poslovnim konceptom soustvarja razvoj regij, občin, javnega in storitvenega sektorja, industrije ter gospodinjstev, torej v t. i. podjetje **MUMESCO** (Multi-Utility Mobility and Energy service Company), ki lahko pomaga pri izvajanju investicij v rešitve pametnih mest ali pri investiranju prek javno-zasebnih partnerstev.

V vlogi priznanega partnerja pametnih mest v regiji upravljamo pet vidikov, ki so za mesta zelo pomembna, in sicer **energijo, zgradbe, infrastrukturo, okolje in mobilnost**. Tako partnerjem pomagamo pri optimalnem uresničevanju njihovih ciljev na teh področjih, da ob tem porabijo kar najmanj energije in proizvedejo najmanjši ogljični odtis.

Pri učinkoviti proizvodnji, dobavi in distribuciji toplotne energije, izboljšujemo in upravljamo sisteme daljinskih ogrevanj v mestih, ki jim lahko dobavljamo tudi čistejšo in okolju prijaznejšo vire energije in v katerih znamo graditi potrebno infrastrukturo. V Petrolu investiramo tudi v proizvodnjo energije, ki izvira iz obnovljivih virov, kot so geotermalna, vetrna in sončna energija ter energija vode.

Z izvedbo celovitih rešitev na področju dobave in uporabe visokokakovostne pitne vode, ki jih podpirajo strokovna upravljavska orodja, mestom zagotavljamo nadzor nad njihovo **infrastrukturo**, optimizacijo dobave vode in razvojno načrtovanje. Naše podjetje bistveno prispeva tudi k zmanjševanju stroškov distribucije vode in porabe energije ter vodnih izgub, poleg tega pa skrbi za upravljanje odpadnih voda.

Z najnaprednejšo tehnologijo Petrol digitalizira pot vsem uporabnikom pametnih mest z rešitvami, ki povezujejo tok podatkov od naprav IoT v javnih storitvah do končnih uporabnikov, pa tudi z našimi digitalnimi orodji in rešitvami za pametne domove. Investirajmo v pametne rešitve skupaj.

Organizatorji

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

O urbanem forumu

Urbani forumi so namenjeni vzpostavljanju pomena in vloge mest in mestnih občin pri razvoju države, spodbujanju novih priložnosti mest za zeleno rast, nova znanja in inovativen pristop. Forum predstavlja dialog o potrebah in problemih mest in mestnih občin kot nosilcev razvoja v regijah ter o priložnostih, ki jih nudijo kot prostori, kjer se srečuje in izvaja največ sektorskih politik, nahaja večina delovnih mest in so centri kulture, izobraževanja ter inovacij. Forum združuje potencialne partnerje, vse od določevalcev, upravljavcev in oblikovalcev politik, gospodarstva, znanosti ter institucij in organizacij na področju urbanega razvoja. Namenjen je za mreženje mestom in njihovim potencialnim partnerjem.

Poročilo **V. Urbani forum 2019** | Potenciali in razvojne prioritete mest: Celostno upravljanje in trajnostne rešitve

Programski odbor: mag. Janja Kreitmayer McKenzie, Ministrstvo za okolje in prostor, Zala Jerman, Ministrstvo za okolje in prostor, Blaž Golob, Inštitut GFS, Anja Blaj, Inštitut GFS

Glavna urednica: Maja Zupančič Pintar, Inštitut GFS

Grafično oblikovanje: Andrea Plavljanić, PLAVA

Fotograf: Željko Stevanić, IFP

Vse pravice pridržane. Noben del tega poročila se brez pisnega dovoljenja Ministrstva za okolje in prostor ne sme reproducirati v kakršni koli obliki s kakršnimi koli elektronskimi ali mehanskimi sredstvi (vključno s fotokopiranjem, snemanjem ali shranjevanjem podatkov).

Izdalo: Ministrstvo za okolje in prostor, junij 2019
Dunajska cesta 48, 1000 Ljubljana, Slovenija, EU
www.mop.gov.si

Pripravil: Inštitut GFS
Cesta na Kurešček 46, 1292 Ig, Slovenija, EU
www.goforesight.eu

